ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

доцента кафедри стоматології дитячого віку
НУОЗ України імені П.Л.Шупика
Корнієнко Лариси Василівни
на дисертацію Савонік Світлани Миколаївни
«Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків»
на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знать 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія

І.Актуальність теми

Актуальність даного дослідження обумовлена сталим погіршенням стоматологічного здоров'я дітей та підлітків в Україні на тлі зростання розповсюдженості та інтенсивності карієсу, що призводить до передчасного видалення як тимчасових, так і постійних зубів, виникнення дефектів зубних рядів та їх ускладнень.

Серед чинників, що забезпечують гармонійний ріст і розвиток дитини, важливе значення має фізіологічний розвиток зубощелепного комплексу, функціонування якого залежить від збереження зубів тимчасового і постійного прикусу [31].

Раннє видалення тимчасових зубів впливає на ріст кісткового скелету обличчя, формування і розвиток зубних і альвеолярних дуг, взаємовідношення між зубами і зубними рядами, елементами скронево-нижньощелепних суглобів, які розвиваються за короткий час у зв'язку з ростом дітей [21].

Вираженість даних порушень залежить від давності дефекту. Як встановлено, при ранній втраті молочних молярів достатньо одного року, щоб виникли зміни в оклюзійному співвідношенні. У свою чергу, у відповідь на зміни в характері пережовування їжі при частковій адентії змінюється секреторна функція слинних залоз, шлунку, порушується фунція травлення.

Таким чином, у гармонійному рості і розвитку дитини та зокрема її зубощелепного апарату важлива роль відводиться збереженню тимчасових зубів до терміну їх фізіологічної зміни постійними зубами.

Зберегти зубний ряд дитини до фізіологічної зміни і запобігти ускладненням, здатним негативно вплинути на стан зубощелепної системи є важливим завданням дитячого стоматолога. В спеціальній літературі більшої уваги приділяється компенсації дефектів зубних рядів у бічних ділянках, тоді як дефекти зубного ряду фронтальної ділянки порушують не тільки жувальну функцію, відкушування їжі, а й функцію мовлення, а також

вторинними зубощелепними деформаціями із застосуванням апарату-протезу власної конструкції.

III.Практична значимість дослідження

Впровадження в практичну діяльність розробленого алгоритму лікувально-профілактичних та реабілітаційних заходів з урахуванням віку пацієнта, топографії дефекту, давністю утворення, етіологічних чинників, наявності та ступеня вираженості вторинних зубощелепних деформацій та супутньої ортодонтичної патології сприятиме підвищенню ефективність комплексного лікування дітей та підлітків та зменшенню кількості клінічних ускладнень.

Виходячи з результатів дослідження, рекомендовано у період тимчасового та змінного прикусу заміщення дефектів зубних рядів конструкціями апаратів, які не стримують ріст щелеп до моменту фізіологічного прорізування постійних зубів в зубній дузі. У період постійного періоду прикусу доцільно заміщення дефектів тимчасовими конструкціями до моменту можливості проведення дентальної імплантації та відновлення анатомічної цілісності зубного ряду.

Упровадження в практичну діяльність лікаря апарату-протезу власної конструкції сприятиме попередженню виникнення більш тяжких форм зубо-щелепниих деформацій, дозволяє підвищити рівень надання стоматологічої допомоги дитячому населенню в цілому.

IV. Оцінка змісту роботи, її значення в цілому, зауваження щодо оформлення.

Дисертаційна робота Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» побудована за традиційною схемою і складається з анотації, вступу, огляду літератури, чотирьох розділів власних досліджень, розділу аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій та списку використаної літератури, який містить 130 найменувань, з них 92 кирилицею, 38 латинецою та додатку. Роботу викладено на 209 сторінках машинопису, ілюстровано 43 таблицями й діаграмами та 46 рисунками.

У вступі автор обґрунтовує актуальність теми дисертації, її мету та завдання дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, наводить об'єкт та предмет дослідження, зазначає наукову новизну та практичне значення, а також впровадження результатів досліджень та

естетику, яка також важлива для дитини. Крім того, отримані результати досліджень вказують на необхідність проведення у дітей не лише заміщення дефектів зубних рядів, а й обов'язкову корекцію розмірів зубних дуг у трансверзальній площині, що і обумовлює актуальність даної роботи, обґрунтованість її мети та поставлених завдань. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» виконано в межах НДР кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології НУОЗ України імені П.Л. Шупика «Сучасні концепції та технології ортопедичної реабілітації стоматологічних хворих». № держреєстрації 0122U201641 та є фрагментом даної науково-дослідної роботи.

II.Наукова новизна одержаних результатів

Аспірантом Савонік Світланою Миколаївною вивчені розповсюдженість ортодонтичної патології та дефектів зубних рядів у дитячого населення міста Києва та набутих, як наслідок втрати зубів, зубощелепних деформацій у віковому аспекті та в залежності від строку давності формування дефекту зубних рядів та визначено потребу у лікувально – профілактичному зубному протезуванні даної категорії дітей .

Встановлено характер клінічних та морфо-функціональних змін зубощелепного апарату, обумовлених дефектами зубних рядів фронтальної ділянки, поєднаних з аномаліями та вторинними зубощелепними деформаціями.

Проведено порівняльну оцінку існуючих способів зубного протезування у дітей з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки.

Методом механіко-математичного моделювання науково обґрунтовано спосіб лікування дефектів зубних рядів у фронтальній ділянці, поєднаних з вторинними зубощелепними деформаціями

Розроблено незнімний апарат-протез власної конструкції.

Розроблено індивідуалізовані алгоритми комплексного патогенетичного лікування дітей та підлітків із дефектами зубних рядів, поєднаних з

інформацію щодо апробації результатів досліджень. Вступ викладений на 8 сторінках, зауважень до вступу немає.

В першому розділі «огляд літератури» автор на основі найвагоміших джерел літератури останніх років конкретно та повно описує поняття «стоматологічне здоров'я дитини», його роль у формуванні здорової людини. Докладно аналізує літературні джерела щодо розповсюдженость дефектів зубних рядів, зокрема фронтальної ділянки у дітей, а також причини виникнення та морфо-функціональні змін зубощелепного апарату при передчасному видаленні зубів у дітей і підлітків, а також методи заміщення дефектів зубних рядів у дітей та підлітків, їх переваги та недоліки. Наприкінці розділу представлено висновки та коротке резюме з окресленням невирішених завдань, які вказують на актуальність досліджень.

В другому розділі «Матеріали і методи досліджень» автором надана загальна характеристика обстежених осіб, клінічні методи дослідження а також такі сучасні спеціальні методи дослідження, як телеренгенографія, метод електроміографії жувальних м'язів, методика комп'ютеризованого аналізу оклюзії за допомогою T-Scan III, фотометрія обличчя та її аналіз. В розділ включено презентацію конструкції апарату-протезу авторської розробки. Розділ містить 9 рисунків та 5 таблиць. До зауважень по розділу слід віднести те, що розділ викладений на 23 сторінках і об'єм можна було б скоротити за рахунок вилучення описання загальновідомих методів дослідження а також перенесення в розділ 3 описання результату визначення розповсюдженості зубощелепних аномалій у дітей м. Києва. Також, до зауважень по розділу слід віднести наявність в тексті окремих граматичних та орфографічних помилок.

В третьому розділі автором наведено результати обстеження 2276 дітей м. Києва, визначення розповсюдженості серед них дефектів зубних рядів. На наступному етапі дослідження виокремлена категорія 115 дітей віком від 4 до 17 років із дефектами зубних рядів фронтальної ділянки. Даний контингент був всебічно обстежений, визначені основні маркери стоматологічного здоров`я, а саме поширеність та інтенсивність карієсу, гігієнічні індекси, індексна оцінка стану тканин пародонта. Особливо глибоко досліджувалась наявність та виразність ортодонтичної патології та зубощелепних деформацій. В подальшому 69 осіб було обрано для проведення комплексу лікувально профілактичних заходів.

Розділ викладено на 39 сторінках машинописного тексту і містить 5 підрозділів, в яких автор окрім класичних методик клінічного та лабораторного обстеження описує також результати вивчення біоелектричної активності жувальних м'язів у дітей з дефектами зубних рядів

фронтальної ділянки та оцінює характер оклюзійних співвідношень в осіб із включеними дефектами зубних рядів за допомогою T-Scan III.

Наприкінці розділу представлені висновки та перелік публікацій матеріалів розділу. Розділ ілюстровано 9 рисунками, статистичний аналіз результатів дослідження згрупований у 23 таблицях.

До зауважень по розділу слід віднести можливо побажання до покращення дизайну таблиць задля кращого розуміння їх наповнення, можливо заміну їх на більш наочні діаграми та надання інформації у більш узагальненому вигляді. До зауважень по розділу слід віднести наявність в тексті окремих граматичних та орфографічних помилок.

В четвертому розділі представлене механіко-математичне обгрунтування розробленого автором апарату-протезу для заміщення дефектів зубного ряду фронтальної ділянки. Розділ викладений на 40 сторінках друкованого тексту, містить 8 рисунків та 9 формул.

В п'ятому розділі, викладеному на 51 сторінці машинописного тексту автором в двох підрозділах представлено результати лікування 69 дітей із дефектами зубного ряду фронтальної ділянки із використанням розробленого автором апарату протезу. Проведено всебічний аналіз стану стоматологічного здоровя даних пацієнтів в динаміці лікування. Наведено 4 клінічних випадки.

Автор проводила лікування як із застосуванням традиційних незнімних та знімних апаратів-протезів, так і конструкціями власної розробки, захищених патентами на корисну модель.

Розділ містить 14 рисунків, 5 діаграм та 14 таблиць.

Висновки і практичні рекомендації логічно витікають із завдань дослідження, разом з тим висновки бажано конкретизувати.

На наш погляд розділ перенавантажений таблицями, що утруднює сприйняття матеріалу. Тому бажано частину з них винести в додаток

Заключний розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» присвячений обговоренню, аналізу та узагальненню отриманих результатів.

У дисертаційній роботі автором досить інформативно представлені отримані при проведенні досліджень результати. Для уточнення хотілось би отримати відповіді на наступні питання:

1. Ви визначали поширеність та інтенсивність карієсу у дітей із ДЗРФД. Чи спостерігали Ви достовірне збільшення цих показників порівняно з контрольною групою?
2. Чим на Ваш погляд можна пояснити погіршення стану гігієни у дітей із ДЗРФД з віком?

3. Які форми гінгівіту Ви спостерігали у дітей з ДЗРФД?
4. Які віддалені результати використання запропонованої Вами конструкції? Чи маєте Ви такі спостереження?

Заключення.

Результати проведеного наукового дослідження аспіранта вирішують важливе питання стоматології - підвищення ефективності комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубного ряду фронтальної ділянки шляхом удосконалення методів діагностики, обґрунтування застосування раціональних методів комплексного лікування та функціональної реабілітації із застосуванням апарату - протезу власної конструкції, прогнозування та профілактики ускладнень, а дисертація аспіранта Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензент

Доцент кафедри стоматології дитячого віку
НУОЗ України імені П.Л.Шупика
к. мед. н., доцент Л.В.Корнієнко

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П.Л.ШУПИКА
ДЛЯ ДОКУМЕНТІВ
Ідентифікаційний код
01896702

МОЗ України
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П.Л.ШУПИКА
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар
«__» ____ 20__ р.